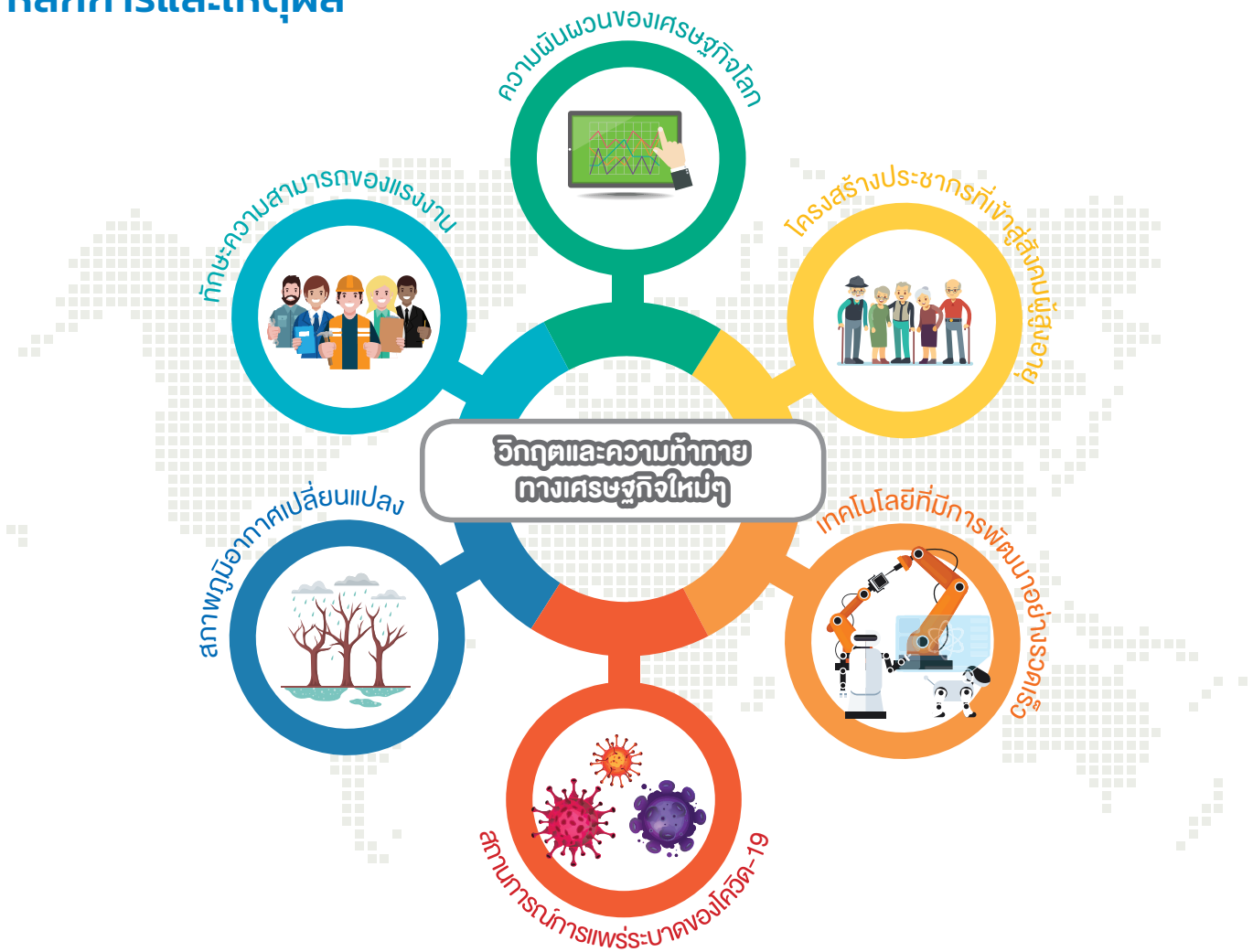

แนวทางการยกระดับศักยภาพ กลุ่มสินค้ายาและยาชีววัตถุ เชิงพาณิชย์และการส่งออก

ถอดบทเรียน
จากประเทศเกาหลี

หลักการและเหตุผล

ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวทั้งการผลิต และห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนไป ทำให้ภาคอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญความท้าทายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการแข่งขันของประเทศ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เล็งเห็นว่า

ไทย ตั้งเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง

การแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

อุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ (New S-curve) ของภาครัฐที่มีแผนยกระดับภาคการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาฯ โดยได้เลือก แนวทางการยกระดับศึกษาพหุกลุ่มสินค้ายาและยาชีววัตถุเชิงพาณิชย์และการส่งออก : กอดบทเรียนจากประเทศเกาหลีใต้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา/รวบรวม ข้อมูล ข้อจำกัด และปัญหาอุปสรรคเชิงลึกของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมยาชีววัตถุ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อยกระดับสินค้ายาชีววัตถุสู่บริบทเศรษฐกิจและการค้ายุคใหม่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภายในกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งภาคเอกชนได้ใช้ประโยชน์ในการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจและการค้ายุคใหม่

การดำเนินการ

- ศึกษา / วิเคราะห์ / รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสินค้ายาและยาชีววัตถุ
- รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมยาชีววัตถุ

จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ▼

เพื่อรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) แนวทางการยกระดับศักยภาพกลุ่มสินค้ายาและยาชีววัตถุเชิงพาณิชย์ ผ่านการประชุมออนไลน์ โดยมี

นายสุจิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า เป็นประธาน
วันอังคารที่ 18 พฤษภาคม 2564

สัมภาษณ์เชิงลึก ▼

นพ.พิเชฐ บัญญัติ

รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข
วันจันทร์ที่ 28 มิถุนายน 2564

สัมภาษณ์เชิงลึก ▼

นายพนิต ทิจสุบรรณ

ประธานเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติงาน
บริษัท คินเจน ไบโอเทค จำกัด
วันพฤหัสบดีที่ 1 กรกฎาคม 2564

- จัดทำรายงาน แนวทางการยกระดับศักยภาพกลุ่มสินค้ายาและยาชีววัตถุเชิงพาณิชย์และการส่งออก : ถอดบทเรียนจากประเทศเกาหลีใต้ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยกระดับภาคอุตสาหกรรมยาชีววัตถุสู่บริบทเศรษฐกิจและการค้ายุคใหม่ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภายในกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งภาคเอกชนได้ใช้ประโยชน์ในการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจและการค้ายุคใหม่

สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษา

ปี 2560
ตลาดยาชีววัตถุทั่วโลก
มีมูลค่าประมาณ
186,470 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ภูมิภาคอเมริกาเหนือและยุโรป
มีบทบาทในการวิจัยและนวัตกรรม

ภูมิภาคเอเชียเป็นฐานการผลิตและ
ตลาดที่กำลังเติบโตสูง

ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก
ยังถือเป็นโอกาสการลงทุนที่
สามารถขยายตัวได้เพิ่มเติมจาก
การลงทุนในตลาดประเทศ
ที่พัฒนาแล้วซึ่งอิ่มตัวแล้ว

อุตสาหกรรมยาชีววัตถุในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

คาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงที่สุด ในช่วงระหว่าง

ปี 2561-2568 อยู่ที่ร้อยละ 17.2

เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา การตระหนักถึงการรักษาโรคด้วย
ยาชีววัตถุ ตลอดจนการยอมรับและการเข้าถึงยาชีววัตถุที่เพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมยาในประเทศไทย มีมูลค่าประมาณ 200,000 ล้านบาทต่อปี

ยาชีววัตถุของประเทศไทย มีมูลค่าประมาณ 40,000 ล้านบาทต่อปี

แต่ส่วนมากเป็นการนำเข้ายาและยาชีววัตถุจากต่างประเทศ เนื่องจากไทยยังมี
ขีดความสามารถในการผลิตไม่เพียงพอทำให้มีการนำเข้ายาในปริมาณสูง ส่งผลถึง
การเสียดุลการค้าและเศรษฐกิจในภาพรวม และมีความเสี่ยงกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
ที่ไม่สามารถหาวัตถุดิบได้ในภาวะขาดแคลน

การพัฒนาอุตสาหกรรมชีวเภสัชภัณฑ์

มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยจากการศึกษาพบว่า

ไทยมีความสามารถในการวิจัยและคิดค้นด้านยาชีววัตถุจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี ยังกระจุกตัวอยู่ในหน่วยงานรัฐและสถาบันวิจัย โดยอยู่ในระยะเริ่มต้นของภาคเอกชนไทยที่ทำการผลิตจำหน่าย ในเชิงพาณิชย์

ไทยมีสถานประกอบการเกี่ยวกับยาที่ได้รับใบอนุญาตส่วนมากเป็นร้านขายยามากกว่าเป็นโรงงานผลิตยา

สัดส่วนของร้านขายยา ร้อยละ 91.40 ของสถานประกอบการทั้งหมด โรงงานผลิต ร้อยละ 4.26 และสถานประกอบการนำเข้า ร้อยละ 4.34

บริษัท/ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาของไทยที่มีความสามารถในการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำมีน้อยราย

ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและสารสำคัญตั้งต้นในการผลิตยาชีววัตถุ ตลอดจนบรรจุภัณฑ์ / อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและบรรจุยาชีววัตถุ ทั้งนี้ ปัจจุบันผู้ผลิตยาชีววัตถุในประเทศ มีจำนวน 4 ราย ได้แก่

- สยามไบโอไซเอนซ์
- สภากาชาดไทย
- ไบโอินเทก-เอเชีย
- องค์การเภสัชกรรม-เมอร์ริเออร์

ไทยเป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรมและมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2563 การนำเข้าผลิตภัณฑ์ในกลุ่มยารักษาโรคและป้องกันโรค มีมูลค่าอยู่ที่ 2,327.81 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยนำเข้าจากเยอรมนี สหรัฐฯ ฝรั่งเศส อินเดีย และจีน ตามลำดับ ในขณะที่การส่งออก มีมูลค่าอยู่ที่ 444.80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งตลาดหลักคือประเทศในภูมิภาคอาเซียน

การลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์ที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ปี 2563 มีจำนวน 71 โครงการ

คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.72 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด และการลงทุนในอุตสาหกรรมทางการแพทย์มีแนวโน้มขยายตัว

จากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก พบว่าข้อมูลและความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า **“ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนา ยาและยาชีววัตถุและมีบุคลากรที่เข้มแข็ง แต่ยังไม่สามารถก้าวไปสู่การพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้”** เนื่องจาก

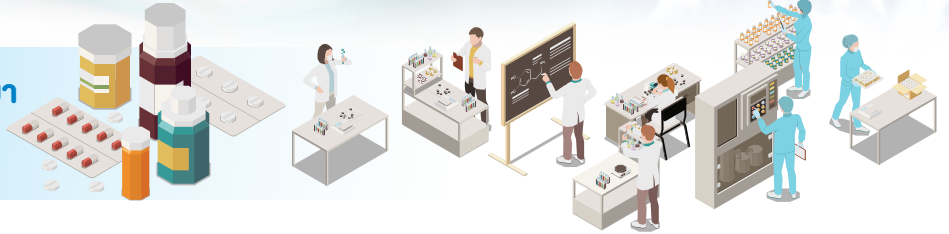
- ขาดแผนที่นำทาง (Roadmap) และแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาในเชิงยุทธศาสตร์ และการบูรณาการด้านงบประมาณและงานวิจัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- ขาดการสนับสนุนและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการทดสอบทางคลินิก
- ขาดมาตรการจูงใจโดยเฉพาะมาตรการส่งเสริมการลงทุนผลิตยาและยาชีววัตถุที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมยาที่ใช้เงินลงทุนสูงใช้เทคโนโลยีทันสมัย และใช้ระยะเวลานาน
- ขาดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการต่อยอดไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์
- ขาดการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าจากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- ขาดข้อมูลด้านการตลาดและการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ

เกาหลีใต้

ประสบความสำเร็จในการเป็นประเทศอุตสาหกรรมชีวภาพชั้นนำของโลก (K-Bio)

โดยพบว่าปัจจัยที่ทำให้อุตสาหกรรมยาของเกาหลีใต้เติบโต ได้แก่

การขยายตัวของบริษัท Startups และภาคเอกชนที่เน้นผลิตงานวิจัยที่แสวงหากำไรเชิงธุรกิจ

เป็นการรวมตัวกันของนักวิจัยของสถาบันการศึกษา และโรงพยาบาล และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

การอบรมและทรัพยากรบุคคล

เกาหลีใต้ฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญในด้านวิจัยและพัฒนา (R&D) การผลิตและการรับรองมาตรฐาน และด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Regulatory affair)

การสร้างเครือข่ายกับต่างชาติ

รัฐบาลเร่งสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือระดับโลกเพื่อการขยายสู่ต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อสนับสนุนการทำการตลาดต่างประเทศ

การจัดตั้ง Bio-cluster

โดยมุ่งเน้นระบบนิเวศทางอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดงานวิจัยที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมการผลิตเฉพาะทาง จำนวน 10 เขต ทั่วประเทศ โดยในแต่ละเขตมีการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับลักษณะของอุตสาหกรรม และมีการตั้งศูนย์ให้บริการจุดเดียว (one stop research support center) อำนวยความสะดวกในการขออนุมัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพื่อดึงดูดบริษัท และสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยต่อยอดในเชิงพาณิชย์สู่ตลาดโลก และสำนักงานด้านการจดทะเบียนเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การแบ่งปันข้อมูล การดึงดูดด้านการลงทุน การขยายการส่งออก การผ่อนคลายนโยบายและการอำนวยความสะดวกดังกล่าวทำให้เกิดระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับการเกิดอุตสาหกรรม K-Bio อย่างสมบูรณ์และรวดเร็ว

ความเข้มแข็งของหน่วยงานแห่งชาติที่เป็นพื้นฐานให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยี

รัฐบาลลงทุนสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายสนับสนุนความร่วมมือด้านงานวิจัยนานาชาติทั้งในระดับรัฐบาลและเอกชน เป็นผลให้มีการอนุมัติยาใหม่ 9 ตัว และถ่ายทอดเทคโนโลยีข้ามประเทศของยา 9 ตัว นอกจากนี้ ปี 2561 ยังมีการทดสอบทางคลินิกคิดเป็นร้อยละ 3.39 ของจำนวนครั้งของการทดสอบทางคลินิกที่เกิดขึ้นในโลก หรือคิดเป็นอันดับ 7 ของโลก ปัจจุบัน เกาหลีใต้มีสถาบันทดสอบทางคลินิก จำนวน 184 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยที่ผ่านมา ปี 2554-2561 เกาหลีใต้มีการทดสอบทางคลินิกมากที่สุดในกลุ่มภาคเอเชียแปซิฟิก 2,120 ครั้ง

นอกจากนี้ เกาหลีใต้ยังได้ดัดแปลงบทเรียนจากประเทศต้นแบบอย่างสหรัฐฯ ตั้งหน่วยงาน

Korea's Bio I-Corps

เพื่อสนับสนุนให้บริษัท Startups ของเกาหลีใต้สามารถเติบโตและแข็งแกร่งพร้อมก้าวไปสู่เวทีนานาชาติ เช่นเดียวกับสหรัฐฯ ที่มี US NIH's Bio I-Corps ที่กรุงวอชิงตันดีซี

ทั้งนี้ การสร้างระบบนิเวศของเกาหลีใต้ส่งผลให้มีจำนวนการอนุมัติยาใหม่เพิ่มขึ้นจาก 503 ในปี 2554 เป็น 628 ในปี 2559 และอันดับการทำวิจัยคลินิกของประเทศเกาหลีพัฒนาจากลำดับ 19 ในปี 2550 เป็นลำดับ 8 ในปี 2559

แนวทางการยกระดับ

ศักยภาพกลุ่มสินค้ายาและยาชีววัตถุเชิงพาณิชย์และการส่งออก

ต้นน้ำ

กระทรวงสาธารณสุข

- ขยายศักยภาพของการทดสอบทางคลินิกและปรับปรุงขั้นตอนการตรวจสอบทางยาให้มีความรวดเร็วและอำนวยความสะดวกต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมยา
- การพิจารณาทบทวนขององค์กรในกำกับของรัฐ ให้มีความสมดุลระหว่างการเข้าถึงยาจำเป็นของประชาชน กับการส่งเสริมให้อุตสาหกรรม/ภาคธุรกิจยาในประเทศสามารถเติบโตและแข่งขันได้
- การพิจารณาจัดทำคู่มือของประเทศ (National Guidelines) ออกมาโดยภาครัฐเพื่อให้คำแนะนำการพัฒนา ยา การผลิตยา จนถึงขั้นทะเบียนยา

กระทรวงการค้า

กระทรวงสาธารณสุข

- การปรับแก้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากบัญชีนวัตกรรมไทย ให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- การจัดตั้งคณะกรรมการวัคซีนและยาชีววัตถุแห่งชาติ และวางกลยุทธ์ส่งเสริมอุตสาหกรรมยาชีววัตถุในประเทศให้ชัดเจน โดยอาจพิจารณารูปแบบการส่งเสริมของเกาหลีใต้ อาทิ การกำหนดเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมยาชีววัตถุและธุรกิจสุขภาพ และจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียว (One stop center) ให้บริการผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิตอย่างครบวงจร ตั้งแต่

- (1) การรวบรวมโครงการวิจัยและทุนวิจัยจากหลายหน่วยงานให้มาอยู่ที่เดียว
- (2) กระบวนการให้ทุนวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องงบประมาณลงเมื่อเวลาผ่านไป
- (3) การกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมยาชีววัตถุที่ใช้เวลานาน และเงินลงทุนสูง
- (4) การผ่อนคลายนโยบายและการอำนวยความสะดวก ต่อการเติบโตของธุรกิจยาชีววัตถุ
- (5) การส่งเสริมการตลาดและหาช่องทางธุรกิจ

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

- การจัดทำฐานข้อมูลสิทธิบัตรยาในไทยและต่างประเทศที่เป็นอัตโนมัติ เพื่อให้ผู้ประกอบการ/หน่วยงาน/สถาบัน สะดวกต่อการสืบค้น เพื่อวางแผนและดำเนินการวิจัยและพัฒนา ยาชีววัตถุคล้ายคลึง และสารสำคัญต่างๆ เพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

- การปรับปรุงการให้สิทธิประโยชน์การลงทุนสำหรับยาและยาชีววัตถุ วัตถุดิบ สารตั้งต้น อุปกรณ์ ห้องทดสอบทางคลินิก และเครื่องมือเครื่องจักรต่างๆ รวมถึงขยายระยะเวลาในการได้รับสิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมที่ใช้ระยะเวลา ในการวิจัยพัฒนาและผลิตยาวนานกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ปลายน้ำ

- การปรับปรุงขั้นตอนและแก้ปัญหาคำขึ้นทะเบียนสิทธิบัตรล่าช้า โดยให้หน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนมีบุคลากรและทรัพยากรที่เพียงพอต่อปริมาณงาน
- การสร้างกลไกที่จูงใจในการทำธุรกิจด้านนวัตกรรม อาทิ
 - (1) การสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่มด้วยการใช้ประโยชน์จากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
 - (2) การจัดให้มีช่องทางเร่งด่วน (Fast track) ในการขอขึ้นทะเบียนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะ สำหรับธุรกิจไทยที่มีนวัตกรรมเป็นของตนเอง
 - (3) การแปลงทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุน (IP securitization) และจัดให้มีกระบวนการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา (IP Valuation) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา
 - (4) การจัดอบรมสร้างความตระหนักในประโยชน์และมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญา

กระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- การส่งเสริมให้เกิดธุรกิจที่คิดค้นยานนวัตกรรมที่เป็น Startups ให้มีจำนวนมากขึ้น และจำหน่ายสิทธิบัตรยาให้กับบริษัทผู้ผลิตที่มีศักยภาพในการผลิตและการตลาดที่ทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) เพื่อนำไปผลิตจำหน่ายและส่งออกยานนวัตกรรมไปยังต่างประเทศ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเชื่อมโยงบริษัทนวัตกรรม Startups กับบริษัทผู้ผลิตในห่วงโซ่ถัดไป

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

- การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายและกิจกรรมจับคู่ธุรกิจฯ และสารสำคัญตั้งต้น กับต่างประเทศ ตลอดจนการจัดงานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพ เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายทางธุรกิจ เพื่อให้ไทยเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตยาและยาชีววัตถุของโลก หาดตลาดในการส่งออก และเกิดการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์ของการเป็นศูนย์กลางแพทย์ของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มยาที่หน่วยงานด้านสาธารณสุขของไทยวางแผนที่น่าสนใจ (Roadmap) กำหนดยาชีววัตถุเป้าหมายที่ไทยควรเร่งพัฒนา 5 กลุ่ม เป็นกลุ่มสินค้านำร่อง (Quick win) ในการหาพันธมิตรทางธุรกิจและส่งเสริมการตลาด
- การจัดการอบรมผู้ประกอบการธุรกิจส่งออก เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องสภาพแวดล้อมและกฎระเบียบของตลาดเป้าหมาย

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

- การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการในประเทศและต่างประเทศให้เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิต รวมทั้งสร้างเครือข่ายธุรกิจข้ามสาขา โดยดึงจุดแข็งของอุตสาหกรรมและภาคบริการอื่นๆ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการประเภท Hospitality (รองรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และผู้สูงอายุ) มาทำธุรกิจและทำการตลาดร่วมกับผู้ผลิตยา

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

- การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมธุรกิจและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ผ่านกลไกเวทีความร่วมมือทางการค้าที่ไทยมีอยู่ อาทิ คณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-สหราชอาณาจักร

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

- การเร่งจัดทำความตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement: MRA) กับประเทศต่างๆ เพื่อให้ผลักดันการส่งออกยาไปยังประเทศเป้าหมายใหม่ๆ

รับข้อมูล ข่าวสาร บทวิเคราะห์ ง่ายๆ แคสแกน QR Code

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

@TPSO.Tradeinsights

www.tpsoc.moc.go.th

Facebook

LINE

Website